

A KIRÁLYNŐ LOVAGJAI

A hatvanas évek elejének Nagy-Britanniájában a konzervatív párt kormányzott. Jó ideje nem jutottak parlamenti többséghez. Az angol választók a háború előtti helyzetet szinte automatikusan azonosították a konzervatív párt uralmával. Egy győztes hadvezér glóriája sem volt elég ahhoz, hogy ezt a pártot kormányon tartsa. Churchill életre szóló sebét ekkor, a békekötés után szerezte. Még az ő tekintélye sem menthette meg pártját és a konzervatív Angliát. Hiába találta ki a politikai helyzetet mindig gyorsan felismerő elmével a *vasfüggöny* kifejezést híres 1946-os fultoni beszédében. Az admirális első lordja, két világháború mestertaktikusa, az invázió egyik győztese és eltervezője ekkor már félreállított, keserű emberré vált. Az angol választókat a kommunizmustól való félelem sem vehette rá arra, hogy még egyszer belenyugodjanak a háború előtti viszonyok minden kompromisszumába.

Csaknem egy évtizedig a munkáspárt kormányzott. A hidegháborús válságkorszakkal azonban ismét konzervatív uralom köszöntött Angliára. És ezzel egy új és valószínűtlen rangkország, sajátos és szokatlan hiúsághullám. A gazdasági gyarapodás eredményeit a konzervatív párt és miniszterelnöke, Harold Macmillan saját érdemének tudta be.

Macmillan 1957. július 20-án egy szabadtéri gyűlésen így ünnepelte esztendősi miniszterelnökségét: „Valljuk be őszintén, népünknek egész történelmünk során sohasem ment még ilyen jól.” A büszke gondolathoz aztán már hiába fűzte hozzá, hogy: „a nagy fellendülés közepette egyetlen gondunk van: az emelkedő árak.” Akik a beszéd biztató ígét akarták meghallani, az emelkedő árakról nemigen vettek tudomást. Akiiket az emelkedő árak érintettek, azokra nem hatott a beszéd büszkesége.

1962–1963-ra a jóléti társadalomnak ez a jelszava már aligha hangzott reálisnak. Válságról ugyan még nem lehetett beszélni, de a világbirodalom ereje meggyengült. Nemcsak az emelkedő árak mutatták, hanem a belső politikai bizonytalanság, a feszült társadalmi helyzet is.

Az ilyen helyzeteket, mint a telített oldatokat, porszemek szokták kikristályosítani.

Harold Macmillan bukását nem az emelkedő árak okozták, nem is a gyarmatbirodalom lassú elvesztése, nem a gyárvárosok elégedetlensége, nem a munkáspárt egyes taktikája.

Harold Macmillan bukását közvetlenül a London környéki Sloughból a fővárosba származott Christine Keeler okozta.

A parlament többször foglalkozott Christine Keeler ügyével, mint az emelkedő árakkal. Az Alsóház számtalanszor vitatta meg, hogy vajon nevezett Keeler kisasszony, egy sztriptíz lokál egykori felszolgálónője, csupán a kormány aktív hadügyminiszterével, John Profumóval folytatott-e – parlamenti nyelven – titkos nemi közösülést, vagy a kormány egyéb tagjai is ott voltak Astor lordjának ama clivedeni birtokán, ahol a szép és fiatal Christine Keeler meztelenül mutogatta magát a kert közepén épült úszómedence partján és vizében.

Az erkölcsről volt szó? Az erkölcs kérdéseiben a hatvanas évekre az Alsóház meglehetősen liberális álláspontot képviselt. Sir John Wolfenden – a brit Nemzeti Múzeum későbbi igazgatója – elnökletével 1954 óta ülésezett az a bizottság, mely új törvényjavaslatot kívánt a Tisztelt Ház elé terjeszteni, a prostitúcióról és a homoszexualitásról. A gyülekezet, mint egyik tagja bevallotta, azért vitatta a tárgyat olyan sokáig, mert az kimeríthetetlennek látszott. S mire Harold Macmillan elmondta büszke beszédét, a homoszexualitás nem volt törvénybe ütköző cselekedet, és a prostitúció elterjedését is megkönnyítették a honatyák. Az utcáról ugyan elparancsolták a könnyűvérű lányokat, de klubokban, úgynevezett *vendéglátó hölgyek* gyanánt bátran működhettek.

Christine Keeler, hogy az Alsóház finom kifejezését alkalmazzuk, gyakran kínált vendégbarátságot módosabb uraknak, először egy Baker Street-i lokálban, majd egy divatos csontkovács lakásán.

A csontkovács Stephen Ward, a kormány számos tagjának volt bizalmi embere – ugyanakkor, hölgyek dolgában, udvari szállítója.

Stephen Ward akkor nézett bírái szemébe, amikor Harold Macmillan, a konzervatív párt miniszterelnöke, 1963 októberében a háború utáni Anglia legnagyobb belpolitikai válságával küzdött, továbbá amikor a londoni Palladiumban négy gombafrizurás, a jelek szerint nem túl előkelő körből származó fiatalember, három elektromos gitárral és egy dobbal tökéletesen megőrizte közönségét. Bizalmi válság ide vagy oda, a híres londoni Piccadillyt ezrek özönlötték el, és a rendőrség, melynek feladata a kormány és a királyi család védelme

lett volna, Harold Macmillan helyett négy liverpooli srácot védett meg a tömeg ostromától.

Az újságok megosztották figyelmüket Ward tárgyalása, Christine Keeler szépsége, a kormányválság és a gombafejűek között. A kormányválságot még az is érdekessé tette, hogy a miniszter urak bukásában nemcsak az erkölcs játszott kiemelkedő szerepet, hanem az állambiztonság is. Keeler kisasszony, a hadügyminiszter, a clivedeni úszómedence és Ward köré a nyomozás még odarajzolt egy fenyegető alakot is: egy szovjet hírszerző tisztet, aki állítólag a hölgyek és a csontkovács révén bizalmas titkok birtokába jutott.

A hírszerző tiszt személyéről a szovjet sajtó nem nyilatkozott. Közönyösen hagyta azokat is, akiket rejtelmes okokból kizárólag a gombafejűek éneke érdekelt.

Egyik első számuk címe ugyan valóban az volt, hogy *Please Please Me* (vagyis jellegzetes Lennon-féle szóvicc, mely nem azt jelenti, hogy „Könyörgöm, könyörgöm, engem!”), hanem azt, hogy „Kérlek, járj a kedvemben”) – de ez a felhívás már szinte fölösleges volt. A Beatles, mert róla van szó, a legszélesebb társadalmi rétegek érdeklődését keltette fel. Nemcsak azokét, akiket Harold Macmillan éppoly hidegen hagyott, mint a rejtelmes szovjet hírszerző tiszt; akik Christine Keelerben legfeljebb a karriert bámulták, és nem az idomait – a kíváncsiság, az érdeklődés az odaadó figyelem a legmagasabb királyi körökben is felébredt.

A londoni Palladium után a Beatlest meghívták a királyi galaestre.

Mi köze van a kormányválságnak a Beatleshez?

A királyi galaest egyszerű ténye talán megfelel erre. Négy fiatalember Liverpoolból, három gitárral és egy dobbal, olyan erős, összetartó szektát alapított, mint egykor az őskeresztények, akik Isten ígéit hirdették a pusztulás közepette.

A Beatles szózatai hangosan zengtek, sőt első pillanatban kakofon üvöltésnek hallatszottak, hatásukban mégis felfedezhető volt mindannak az elutasítása, *ami van*.

Elutasították először is a létező kormányformákat.

John Lennon például így nyilatkozott: „Néha olvasok politikáról, de nem hiszem, hogy én bárkire szavaznék. Ezeknek a hamis politikuskoknak a szavai nem jutnak el hozzám.”

Az Alsóház biztonsági vitái, melyek még Christine Keeler bájos idomainak ürügyén is a veszedelmes szovjet haditechnikáról értekeztek,

1964. március 20. Ringo a tévéfelvétel szünetében épp egy hosztesznek, bizonyos Cathy McGowannek csapja a szelet

nem nyugtalanították a Beatlest. Ők még az atombomba rémét is tréfára vették – mintha érezték volna, hogy a megatonnákkal való fenyegetőzés gyakran csak a politikusok ürügye a rémület felkeltésére.

Kérdés: – *Mi fenyegeti inkább a karrierjüket? Az atombomba vagy a hajkorpora?*

Válasz: – *Az atombomba. Korpánk már van.*

Így válaszolt Ringo Starr, az együttes dobosa egy bölcs újságíró kérdésére. Ez az interjú verbeli music hall produkció volt, blóddli, a polgárbosszantáson túl is önálló színpadi szkeccs. Ha elődjét keressük, az *Alice Csodaországban* szerzőjének, Lewis Carrollnak abszurdjait idézhetnénk.

A BBC komédiasorozatokat sugárzott hétvégeken, s az egyik sorozat párezres hallgatóságáról 200 000-re növekedett nagytehetségű humoristák, kabarészerzők és színészek által. Vezéralakjuk Spike Milligan író volt, aki a rádióműsorban, a *Goon Show*-ban társát, Harry Seacombot állítólag úgy ismerte meg a második világháborúban, hogy tüzértisztként felelős volt azért az elszabadult ágyúért, amelyik egy lejtőn megindulva csaknem maga alá temette ártatlan, szemlélődő beosztottját.

A rádió forradalmát jelentette a nyilvánosság előtt felvett és csaknem évtizedig sugárzott kabaré, melyben éppen George Martin felfedezettje, Peter Sellers játszott jelentős szerepet. Valójában Sellerst akarta megszerezni a BBC, de ő csak Milligannel volt kapható.

A fentebb idézett, 1964-es interjú valójában egy nagyképű riporternak arra a kérdésére indult, hogy zenéjükben egyszerű diatóniát fedezett fel.

John: – *Akkor ezzel orvoshoz fordulunk.*

Riporter: – *Kinek jutott eszébe a Beatles, és mit jelent igazából?*

John: – *Mi mást jelentene, mint Beatles. Ez ugyanolyan név, mint egy cipőé.*

Paul: – *A cipő, amit mindnyájan látunk. Ezért a pénzért Cipőnek is nevezhetnénk magunkat.*

Riporter: – *Ki válogatja ki a ruhájukat?*

John: – *Mi válogatjuk. És a magáét?*

Riporter: – *A férjem. Most már, kérem, nyilatkozzanak, van olyan téma, amit kerülni szeretnének?*

John: – *Igen. Az Ön férje témáját.*

Senki sem állítja, hogy a Beatles nyilatkozatai kizárólag a négy liverpooli fiú fejéből pattantak ki. De voltak menedzsereik, akik pontosan úgy tudtak gondolkozni, mintha nekik is gombafejük lett volna. Vagyis elképzelték a szituációt, elképzelték egy húszegynéhány éves, világkarrierre készülő liverpooli zenész lelki és gondolatvilágát – és válaszoltak helyettük, olyan pontosan és precízen, mintha a kérdésre egy számítógép felelt volna. S itt a szerepe a hagyománynak, a komédiának, a varietének, a kabarénak. Szentelenek voltak, mert a vásári komédiák szellemében nőttek fel és éltek.

Ennyi szemtelenségre társadalmi kiközösítést érdemeltek volna azoktól, akik napestig a politika imamalmait forgatják.

Nem ez történt.